

Lagutskottets betänkande 5/1996 rd

Regeringens proposition med förslag till förvaltningsprocesslag och till lagstiftning som har samband med den

Riksdagen remitterade den 8 februari 1996 regeringens proposition 217/1995 rd till lagutskottet för beredning.

Utskottet har hört lagstiftningsrådet Arja Manner och äldre regeringssekreteraren Christer Lundström vid justitieministeriet, inspektören Ari Rouhe vid utrikesministeriet, lagstiftningsdirektören Pertti Laitinen vid inrikesministeriet, regeringssekreteraren Timo Turkki vid försvarsministeriet, regeringsrådet Petri Syrjänen vid finansministeriet, lagstiftningsrådet Arto Sulonen vid undervisningsministeriet, regeringsrådet Kirsi Koskinen vid jord- och skogsbruksministeriet, regeringsrådet Hannu Pennanen vid trafikministeriet, yngre regeringssekreteraren Kari Mäkinen vid handels- och industriministeriet, överinspektörerna Jaakko Hannula och Maritta Hirvi vid social- och hälsovårdsministeriet, äldre regeringssekreteraren Mikko Salmenoja vid arbetsministeriet, regeringsrådet Riitta Rainio och överinspektören Ulla Kaarikivi-Laine vid miljöministeriet, presidenten Pekka Hallberg och regeringsrådet Pirkko Ignatius vid högsta förvaltningsdomstolen, länsrättsöverdomaren Liisa Sahi och länsrättsdomaren Ritva Routio vid länsrätten i Nylands län, länsrättsöverdomaren Veijo Luomanen vid länsrätten i Åbo och Björneborgs län, länsrättsöverdomaren Juhani Silén vid länsrätten i Mellersta Finlands län, vattenöverdomstolsrådet Pekka Kainlauri vid vattenöverdomstolen, vattenrättsdomaren Seppo Räisänen vid Östra Finlands vattendomstol, kanslichefen Risto Jaakkola vid länsstyrelsen i Nylands län, juristen Reijo Hyvönen vid Folkpensionsanstalten, byråchefen Sirkku Seppälä och direktören för juridiska ärenden Eija Nuorlahti-Solarmo vid patent- och registerstyrelsen, överinspektören Marianne Lindström och juristen Juha Julkunen vid Finlands miljöcentral, ecklesiastikrådet Matti Halttunen vid kyrkostyrelsen, chefen för juridiska ärenden Kari Prättälä och miljöjuristen Tuomas Lehtonen vid Finlands Kommunförbund, advokaten Pentti Koski vid Finlands Advokatförbund och juristen Vesa Korpela vid

Skattebetalarnas Centralförbund samt professorn Heikki Kulla, professorn Olli Mäenpää och biträdande professorn Matti Pellonpää.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en förvaltningsprocesslag med centrala bestämmelser om besvär och vissa andra förvaltningsrättsliga rättsskyddsmedel samt det förfarande som skall iakttas vid behandlingen av dem. Förvaltningsprocesslagen skall vara en allmän lag som kan jämföras med rättegångsbalken och lagen om förvaltningsförfarande.

Förvaltningsprocesslagen är avsedd att tillämpas vid allmänna förvaltningsdomstolar, men också vid förvaltningsmyndigheter och vid särskilda besvärsnämnder när dessa behandlar besvär över förvaltningsbeslut. Däremot kommer det att stadgas särskilt om hur lagen tillämpas vid vattendomstolarna samt vid försäkringsdomstolen och de nämnder som ingår i systemet för ändringssökande.

I förvaltningsprocesslagen stadgas om besvär, besvärsmyndigheter, anhängiggörande och behandling av besvär, beslut med anledning av besvär, rättegångskostnader samt vissa andra omständigheter. Lagen stadgar inte bara om besvär utan också om extraordinärt ändringssökande och om förvaltningstvistemål.

I lagen sammanförs alla centrala stadganden om förvaltningsprocessen som nu är spridda på olika lagar. Samtidigt kompletteras och revideras regleringen. Lagen innehåller också vissa viktiga reformer. Genom den nya lagen upphävs lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden och lagen om extraordinärt ändringssökande i förvaltningsärenden.

En av de viktigaste ändringarna jämfört med det gällande systemet är att besvär enligt den nya lagen alltid skall anföras hos en domstol, om inte annat stadgas särskilt. Detta innebär att huvudregeln om att förvaltningsbesvär över en lägre

statlig förvaltningsmyndighets beslut skall anföras hos en högre förvaltningsmyndighet inte längre gäller.

Den nya lagen ökar det muntliga inslaget i förfarandet. Den stadgar också om ersättning för rättegångskostnader.

Regeringen föreslår också att ändringar som följer av den nya lagen görs i lagen angående Högsta förvaltningsdomstolen, lagen om länsrätterna och lagen om förvaltningsförfarande.

Lagarna avses träda i kraft den 1 december 1996.

Utskottets ställningstaganden

Allmän motivering

Behovet av ny lagstiftning

En av grunderna för rättsstaten är lagbundenhet och i synnerhet att domstolsförfarandet bygger på lag. Inom förvaltningsprocessområdet har genom delreformer utfärdats allmänna bestämmelser om sökande av ändring, sändande av handlingar och delgivning av beslut. Förfarandet regleras främst genom lagen angående Högsta förvaltningsdomstolen och lagen om länsrätterna. Bestämmelserna täcker emellertid bara en del av rättskipningsområdet. När skrivna regler för förfaringssättet har saknats inom rättspraxis har i besvärliga tolkningsfall juridisk analogitolkning, juridisk litteratur och begreppet ”laglig rättegångsordning” tillgripits. Med det sistnämnda avses främst processuella principer som domstolarna under årens lopp härlett ur rättegångsbalken. För rättssäkerheten är ett sådant bestämningssätt otillfredsställande. Propositionen är med andra ord synnerligen behövlig.

Allmänt taget har den föreslagna nya lagstiftningen ansetts som en positiv och väl förberedd reform som på denna punkt uppdaterar vår lagstiftning. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Förvaltningsprocesslagens juridiska karaktär

Förvaltningsprocesslagen är en allmän lag lik rättegångsbalken, som innehåller centrala stadganden om förvaltningsrättsliga rättsmedel och förfarandet vid förvaltningsprocessmyndigheter.

De krav som bör ställas på lagförslaget ingår dels i 16 § regeringsformen om rättvis domstols-

behandling, dels, till följd av Finlands internationella åtaganden, i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och rättsskyddskriterierna i gemenskapsrätten. Lagförslaget svarar väl mot dessa krav. Samtidigt gör lagen det möjligt att återta den reservation rörande muntlig behandling som Finland gjorde för förvaltningsdomstolarnas vidkommande vid ratificeringen av Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Förvaltningsprocesslagen är till sin karaktär en allmän lag och subsidiär i förhållande till speciallagstiftningen. Lagen stadgar om de processprinciper som med beaktande av den omfattande speciallagstiftningen kan tillämpas allmänt. Bestämmelserna har så vitt möjligt gjorts tillräckligt flexibla för att inte bara förvaltningens allmänna mål och kravet från det allmänna utan också särdragen hos varje enskilt fall skall kunna beaktas i förvaltningsprocessen. Av flexibiliteten och ramlagskaraktären följer dock att förvaltningsprocesslagen på vissa punkter är svårtolkad.

Förvaltningsprocessen saknar i allmänhet det tvåpartsförhållande som förekommer i normala civil- och brottmål och som skulle göra den förvaltningsmyndighet som i lägre instans fattat ett beslut till part i processen. Detta faktum accentuerar förvaltningsdomstolarnas skyldighet att värna om en opartisk process, där förfarandet uppfyller de grundläggande kraven på en rättvis rättegång. Det är därför viktigt att officialprincipen klart syns i lagen, dvs. att förvaltningsprocessmyndigheten är skyldig att se till att ett ärende utreds och att bestämmelserna om utredningen bygger på denna hävdvunna princip.

Utskottet uppmärksamgör förvaltningsprocessmyndigheterna på att särskilt bestämmelserna om utredning av ett ärende, hörande av parter, avgörande av ett ärende och motivering av beslut skall tillämpas korrekt och omsorgsfullt.

Fortsatta lagstiftningsåtgärder

Den föreslagna lagen utgår från principen om allmän besvärsmått. För att ge eftertryck åt denna rätt är det meningen att besvärsförbud i framtiden endast skall få utfärdas i en författning på lagnivå och att en allmän befogenhet att stadga om besvärsförbud i en förordning inte skall kunna härledas ur en lag. Dessutom är besvärnsinstansen alltid en domstol, dvs. högsta förvaltningsdomstolen eller länsrätten, om inte något annat stadgas särskilt. I praktiken innebär reformen att länsrätten inte längre är en regional förvaltnings-

domstol utan blir en allmän förvaltningsdomstol i första instans.

Regeringen har emellertid inte tagit med i propositionen alla de lagar som kräver en ändring för att lagstiftningsmålen skall nås.

I lagkomplexet ingår också ett förslag till lag om ändring av vattenlagen (RP 218/1995 rd), som utskottet behandlat samtidigt med förvaltningsprocesslagen. Ett eget komplex, som för närvarande är under beredning, kommer att utgöras av en särskild socialförsäkringslagstiftning och författningsändringar rörande försäkringsdomstolen. Utöver dessa bör varje förvaltningsområde utreda genom vilka ändringar i lagstiftningen förvaltningsprocessen i regel kan göras till ett tvåstegs domstolsförfarande och därefter driva igenom dem. I detta sammanhang bör gällande besväräfbud och grunderna för dem ägnas särskild uppmärksamhet. Enligt den uppfattning som råder i dag bör obefogade besväräfbud upphävas. Samtidigt kunde det lämpligen utredas om det i något fall vore motiverat att överklaga ett beslut av en förvaltningsmyndighet hos en besvärinstans av nämnd typ, en annan förvaltningsmyndighet eller direkt hos högsta förvaltningsdomstolen.

För att syftet med den föreslagna förvaltningsprocesslagen skall nås och principerna i den genomföras *föresätter utskottet* att varje förvaltningsområde i samråd med förvaltningsdomstolskommissionen och justitieministeriet granskar vilka gällande lagar och författningar som stadgar om besväräfbud. Stadgandena skall beroende på situationen antingen samordnas med förvaltningsprocesslagen, strykas såsom obehövliga eller på nödvändiga punkter ändras till hänvisningar till förvaltningsprocesslagen. Propositioner skall inom skäligen tid föreläggas riksdagen för behandling.

Enligt 8 § i den nya förvaltningsprocesslagen stadgar respektive speciallagar om vem som får anföra besvär och hos vilken myndighet över beslut av en kommunal myndighet, en myndighet underställd Ålands landskapsstyrelse och en kyrklig myndighet. Däremot följer besvärsmyndigheten förvaltningsprocesslagen då det gäller förfarandet. Också dessa lagar förefaller kräva åtminstone smärre ändringar innan de utan svårigheter kan tillämpas jämsides med den nya lagstiftningen. Därför är det skäl att snabbt harmonisera också dessa lagar med förvaltningspro-

cesslagen och samtidigt utreda på vilka punkter vedertagen rättspraxis fortfarande skall råda.

När utskottet behandlade lagförslaget framgick det också att bestämmelserna i vissa lagar som revideras separat står i bjärt konflikt med principerna i förvaltningsprocesslagen. Motstridiga bestämmelser som lämnar rum för tolkning ingår bland annat i lagen om offentlighet vid rättegång, lagen om allmänna handlingars offentlighet och lagen om delgivning i förvaltningsärenden. Enligt utskottet är det absolut nödvändigt att också dessa lagar snabbt skrivs om.

Lagen om fri rättegång medger fri rättegång i förvaltningsärenden endast i vissa typer av ärenden. Utskottet anser att detta inte är rätt och skyndar därför på en revidering av lagen om fri rättegång.

Reformen i praktiken

För att reformen skall lyckas krävs inte bara lagstiftning utan också kunnande. I detta syfte bör

- förvaltningsmyndigheterna och förvaltningsdomarna få ordentlig utbildning och

- länsrätternas specialkunskaper om förvaltningens olika sektorer utvecklas och stärkas.

Länsrätterna förväntas klara av den mer detaljerade processen med nuvarande resurser, eftersom de ärenden som anhopades i början av 1990-talet har klarats av så gott som helt och målen har minskat i antal. En uppföljning av hur länsrätterna klarar av sina nya uppgifter bör dock göras. Om ärendena åter börjar öka bör resurser skjutas till så att besvaren kan behandlas inom en skäligen tid och ändringssökandena inte lider onödiga förluster till följd av att besluten dröjer. Exempelvis för skattebesvär är det skäligen att de avgjorts innan följande års beskattning verkställs.

Detaljanmärkningar

Med anledning av lagförslagen i propositionen framställer utskottet följande detaljanmärkningar och ändringsförslag.

Lagförslag nr 1 — Förvaltningsprocesslagen

Lagrubriken. Regeringen föreslår att lagen på finska skall heta Laki hallintolain käytöstä.

Lagen har under hela den långa beredningsprocessen kallats "hallintolainkäyttölaki". Vid den senaste laggranskningen ändrades rubriken av språkliga orsaker. De sakkunniga som utskottet hört har allmänt ansett att den nya rubriken i praktiken är besvärlig och styv. Utskottet föreslår att lagen i enlighet med det ursprungliga förslaget på finska kallas "Hallintolainkäyttölaki".

1 §. Tillämpningsområde. Enligt 1 mom. tillämpas lagen på rättskipning i allmänna förvaltningsdomstolar. Moment 2 preciserar tillämpningsområdet.

Enligt paragrafmotiveringen faller behandlingen av rättelseyrkanden utanför lagens tillämpningsområde. Utskottet har diskuterat om detta för tydlighetens skull uttryckligen borde nämnas i lagtexten. Lagen om förvaltningsförfarande föreslås bli kompletterad med en ny 24 a § av vilken det framgår att ett rättelseyrkande betraktas som en förvaltningsprocess, och därför anser utskottet att lagrummet inte behövs då lagen om förvaltningsförfarande och förvaltningsprocesslagen är att betrakta som ett lagkomplex.

3 §. Förhållandet till andra stadganden. Paragrafen stadgar att lagen är subsidiär om det i någon annan lag eller förordning som har givits innan författningsprocesslagen trätt i kraft ingår stadganden som avviker från denna lag.

Utskottet har ifrågasatt riktigheten av att avvika om bestämmelser i förordningar som givits innan förvaltningsprocesslagen trätt i kraft skall tillämpas i stället för lagen. Under lagberedningsarbetet bedömdes det att avvika om bestämmelser på förordningsnivå inte förekommer i allt för stor utsträckning, men eftersom det totala antalet förordningar är mycket stort har det inte ansetts motiverat att gå igenom de gällande förordningarna och eventuellt göra ändringar i dem. Utskottet hyser en viss förståelse för denna utgångspunkt men anser att situationen inte kan fortgå så här länge. I den allmänna motiveringen har utskottet därför förutsatt att situationen rättas till inom en skälig tid.

Med hänvisning till paragrafmotiveringen framhåller utskottet att enligt gällande lagstiftningspraxis kan bestämmelser på förordningsnivå, som utfärdats med stöd av en preciserad fullmakt i en annan lag, tillämpas i stället för bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen.

6 §. Ändringssökanden. Moment 2 reglerar besvärshöjningen för myndigheter.

Det är fråga om ett allmänt stadgande som inte ändrar nuvarande praxis. Det lämnar rätt stort spelrum för rättspraxis att bestämma vilken myndigheternas besvärshöjning är. Utskottet finner det vara på sin plats med en precisering av stadgandena på denna punkt, men anser att detta lämpligen kan ske i speciallagar.

7 §. Besvär över statlig förvaltningsmyndighets beslut. Enligt 2 mom. kan besvär över beslut av en myndighet som är underställd statsrådet anföras hos länsrätten.

Begreppet "myndighet som är underställd statsrådet" kan ge upphov till tolkningssvårigheter men något entydigt uttryck har inte stått att finna. Paragrafmotiveringen uppmanar till en vid tolkning som också utskottet pläderar för som lösning på tolkningsproblemet.

Moment 3 tillåter att det genom förordning stadgas att besvär över beslut av en myndighet under statsrådet i vissa fall skall anföras hos en förvaltningsmyndighet innan besvär anföras hos en förvaltningsdomstol.

I motiveringstexten anges att bestämmelser i förordningar är avsedda att användas endast för avgränsade grupper av ärenden. Baserande sig på sakkunnigutlåtanden räknar utskottet med att försök till en friare tillämpning av lagrummet än den avsedda kommer att göras i praktiken, något som äventyrar lagens syftemål.

Utskottet föreslår att 3 mom. stryks. Om praktiken senare visar att det finns ett faktiskt behov av att stadga om besvärsvägen genom undantagsbestämmelser i förordning kan det precisera de befullmäktigandet ges genom en speciallag.

10 §. Besvär över andra beslut. Enligt paragrafen stadgas det särskilt om rätten att anföras besvär över andra beslut än sådana som avses i 7—9 §§.

För förvaltningsprocesslagen har valts en lagstiftningsteknik som utgår från att besvärshöjningen beror på myndighetens organisationsform. Enskilda juridiska personer kan ges rätt att fatta förvaltningsbeslut men för dessas vidkommande finns det inget allmänt stadgande om besvärshöjning.

Utskottet menar att lagstiftningstekniken är klar eftersom det är svårt att definiera begreppet "förvaltningsärende". Konsekvensen av detta är emellertid att i och med att enskilda juridiska personer eller andra myndigheter än de som avses i 7 och 8 §§ ges förvaltningsuppgifter måste behovet av och omfattningen av besvärshöjningen alltid utredas då specialbestämmelser utarbetas. Detta kräver stor noggrannhet av lagskrivarna och lag-

granskningen. Lagberedarna bör informeras effektivt om saken.

12 §. Behörig länsrätt. Huvudregeln är att besvär skall anföras hos den länsrätt inom vars domkrets den myndighet vars beslut överklagas har sitt verksamhetsområde. Bestämmelsen syftar till att hindra att besvär över en myndighets beslut splittras på flera länsrätter.

Det föreligger en fara för att bestämmelsen leder till att besvär för många grupper av ärenden koncentreras till länsrätten i Nylands län med resultatet att de övriga länsrätterna förtvinar.

För att alla medborgare skall få samma bemötande är det enligt utskottet absolut nödvändigt att länsrätterna utvecklas på lika villkor. Bäst sker detta genom speciallagstiftning som kan beakta de särskilda aspekterna i varje enskilt fall. Avsteg från huvudregeln kan vara motiverat när ett ärende som avgjorts av en riksmyndighet har speciell anknytning till den ort där en fastighet är belägen. Det här är en sak som den sittande förvaltningsdomstolskommissionen bör ägna allvarlig uppmärksamhet.

14 §. Fogande av besvärshanvisning till beslut. Paragrafen stadgar att besvärshanvisning skall fogas till ett beslut över vilket besvär kan anföras.

Lagrummet ger upphov till en ny förvaltningspraxis där ministeriebesluten så snart lagen trätt i kraft skall åtföljas av en besvärshanvisning till högsta förvaltningsdomstolen. Eftersom högsta förvaltningsdomstolens befogenheter inte sträcker sig längre än till laglighetsprövning är det viktigt att besvärshanvisningen är tillräckligt informativ och ger parterna en riktig bild av besvärshandlingens innehåll och dimension. I detta sammanhang vill utskottet påminna om sitt tidigare ställningstagande att besvärshanvisningen också skall upplysa om vad det kostar att anföra besvär.

34 §. Hörande av part. Enligt 3 mom. stadgas det särskilt om begränsningarna i en parts rätt att få uppgifter ur en myndighets handling, som inte är offentlig.

Hänvisningen syftar till 19 § lagen om allmänna handlingars offentlighet, som inte längre kan anses svara mot dagens krav. Paragrafen föreslås emellertid inte bli ändrad i detta sammanhang eftersom en totalrevidering av lagstiftningen om handlingars offentlighet är under beredning. Så länge reformen dröjer kan den otillfredsställande situationen i någon mån avhjälpas

genom en tolkning som värnar de mänskliga rättigheterna.

41 §. Syn. Enligt paragrafen kan syn förrättas för att utreda ett ärende. Om denna syn gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om muntlig förhandling.

Flera sakkunniga har föreslagit att bestämmelsen skall kompletteras med rätt för besvärsmyndigheten att i mindre ärenden i stället för syn få förrätta en inspektion, där endast en eller två av domstolens ledamöter deltar.

En inspektion som påminner om en syn men med en sammansättning som är mindre än den som krävs för beslut strider mot omedelbarhetsprincipen vid rättegång. Enligt denna princip skall alla de bevis som krävs för att avgöra bevisfrågorna föreläggas samtliga domstolsmedlemmar som deltar i behandlingen av ärendet. Den är ett av de krav som Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna ställer på rättvis rättegång. När rättegångsförfarandet i civil- och brottmål i underrätterna reviderades var en av de viktigaste utgångspunkterna att omedelbarhetsprincipen skall gälla vid våra domstolar.

Med stöd av det ovan sagda anser utskottet att syn som alltid är förknippad med bevisföring och framskaffande av bevis skall förrättas av länsrätten i beslut för sammansättning.

Syn är en form av bevisföring och därför skall parterna inkallas till synen. Enligt utskottet kan bestämmelserna om syn göras något mindre rigorösa genom förenkling av bestämmelserna om kallelse. Utskottet hänvisar på denna punkt till det som sägs nedan under 43 §.

43 §. Kallelse till muntlig förhandling. För kallelse gäller enligt 3 mom. vad som stadgas om delgivning i förvaltningsärenden.

Bestämmelserna om delgivning kan tolkas på olika sätt. Av detta följer att länsrätterna i praktiken i allmänhet för säkerhets skull kallar in parterna och vittnena till muntlig förhandling bevisligen. De allmänna domstolarna har redan delvis övergått eller håller på att övergå till att sända handlingar och kallelser till parterna per post under den s.k. processadress som de uppgett för domstolen. Enligt utskottet bör förvaltningsdomstolarna införa samma system. Utskottet föreslår att en mening om detta tas in i 3 mom.

52 §. Omröstning. Enligt 3 mom. gäller om omröstning i tillämpliga delar bestämmelserna i rättegångsbalken.

Lagutskottet behandlar just nu regeringens proposition om revision av rättegångsförfarandet i brottmål (RP 82/1995 rd). Där föreslår regeringen att bestämmelserna om rättegångsförfarandet i brottmål skall föras samman i en egen lag utanför rättegångsbalken. Det betyder att alla bestämmelser om omröstning inte längre finns i rättegångsbalken och att en hänvisning till rättegångsbalken inte räcker. För att förvaltningsprocesslagen inte skall behöva ändras på grund av straffprocessreformen föreslår utskottet att hänvisningen görs mer allmängiltig så att paragrafen hänvisar till bestämmelser om omröstning vid allmänna domstolar.

11 kap. Extraordinärt ändringssökande. Bestämmelserna i kapitlet svarar mot de gällande bestämmelserna om extraordinära rättsmedel som inte uttryckligen tar hänsyn till möjligheten att klaga eller häva ett beslut till följd av ett avgörande av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Den juridiska litteraturen accepterar att ett avgörande av domstolen för de mänskliga rättigheterna kan ligga till grund för klagan och hävning. Enligt sakkunniga som utskottet hört förefaller det inte heller finnas något hinder för att de nuvarande bestämmelserna om extraordinärt ändringssökande tillämpas på detta sätt. Om det likväl senare visar sig att det behövs bestämmelser på lagnivå måste 30 kap. rättegångsbalken och 11 kap. förvaltningsprocesslagen ändras.

13 kap. Rättegångskostnader. Föreslagna 74 och 75 §§ stadgar om en parts skyldighet att ersätta en annan parts rättegångskostnader. Paragraferna kan också tillämpas på den förvaltningsmyndighet som har fattat beslutet.

Utskottet har fått höra divergerande åsikter om ersättningsskyldigheten för en myndighet skall grunda sig på att myndigheten har begått ett fel eller inte eller om det räcker att det krav en enskild part framställt godkänns helt eller delvis.

Bestämmelserna om ersättningen av rättegångskostnader har gjorts flexibla för att alla de situationer och partsförhållanden som kan förekomma inom förvaltningsprocessen skall kunna beaktas. Med tanke på tillämpningen poängterar utskottet att bestämmelserna är avsedda att hjälpa enskilda parter att få ersättning för sina omkostnader.

Utskottet har också gjorts uppmärksam på att beslutsdateringen varierar från en förvaltningsprocessmyndighet till en annan. Därför kan bestämmelserna om dröjsmålsränta leda till att dröjsmålsräntan för ersättning för rättegångskostnader kan börja löpa redan innan beslutet varit tillgängligt för parterna.

För att undanröja missförhållandet föreslår utskottet att till 75 § 2 mom. fogas en bestämmelse om att dröjsmålsräntan skall beräknas från det en månad förflutit från den dag då beslutet varit tillgängligt för parterna.

Lagförslagen nr 2—4

I de finska lagförslagen ingår hänvisningar till ”hallintolain käytöstä annettu laki”. Eftersom utskottet ovan föreslagit att lagrubriken skall ändras har det rättat till de bestämmelser i lagförslagen 2—4 där sådana hänvisningar finns. Ändringarna påverkar inte den svenskspråkiga lagtexten.

Med stöd av det ovan sagda föreslår lagutskottet värdsamt

att det andra, tredje och fjärde lagförslaget godkänns med ovan nämnda ändringar i den finska texten och

att det första lagförslaget godkänns sålydande:

1.

Förvaltningsprocesslag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

I AVDELNINGEN**ALLMÄNNA STADGANDEN****1 kap.**

**Lagens tillämpningsområde och förhållande till
andra stadganden**

1—3 §§

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Besvärsrätt och besvärsmyndighet

4—6 §§

(Såsom i regeringens proposition)

7 §

*Besvär över statlig förvaltningsmyndighets
beslut*

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)
(3 mom. *utesl.*)

8—13 §§

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.

Besvärсанvisning

14—16 §§

(Såsom i regeringens proposition)

4 kap.

Förande av talan

17—21 §§

(Såsom i regeringens proposition)

II AVDELNINGEN**ANFÖRANDE OCH BEHANDLING AV
BESVÄR****5 kap.**

Anförande av besvär

22—30 §§

(Såsom i regeringens proposition)

6 kap.

**Hur besvär inverkar på verkställigheten
av beslut**

31 och 32 §§

(Såsom i regeringens proposition)

7 kap.

Handläggning och utredning av ärenden

33—42 §§

(Såsom i regeringens proposition)

8 kap.

**Kompletterande stadganden om handläggning av
ett ärende**

43 §

Kallelse till muntlig förhandling

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

Besvärsmyndigheten ser till att de personer som avses i 1 mom. samt vittnen och sakkunniga kallas till muntlig förhandling med iakttagande av vad som stadgas om delgivning i förvaltningsärenden. *En part kan också kallas till muntlig förhandling genom brev som sänds per post till den adress denne uppgivit för domstolen.*

44—50 §§

(Såsom i regeringens proposition)

9 kap.

Beslutsfattande

51 §

(Såsom i regeringens proposition)

52 §

Omröstning

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

Om omröstning gäller i övrigt i tillämpliga delar *det som stadgas om omröstning i allmänna domstolar.*

53—55 §§

(Såsom i regeringens proposition)

10 kap.

Rättande av beslut

56 och 57 §§

(Såsom i regeringens proposition)

III AVDELNINGEN

ANNAN FÖRVALTNINGSPROCESS

11 kap.

Extraordinärt ändringssökande

58—68 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Helsingfors den 29 maj 1996

12 kap.

Förvaltningsvistemål och andra förvaltningsprocessärenden

69—73 §§

(Såsom i regeringens proposition)

IV AVDELNINGEN

SÄRSKILDA STADGANDEN

13 kap.

Rättegångskostnader

74 §

(Såsom i regeringens proposition)

75 §

Övriga stadganden om ersättning för kostnader

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Om rättegångskostnaderna gäller i övrigt i tillämpliga delar 21 kap. 7—16 §§ rättegångsbalken. *Dröjsmålsränta enligt 21 kap. 8 § 2 mom. rättegångsbalken bestäms dock från det en månad förflutit från den dag då beslutet varit tillgängligt för parterna.*

14 kap.

Kompletterande stadganden

76—80 §§

(Såsom i regeringens proposition)

15 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

81 och 82 §§

(Såsom i regeringens proposition)

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Henrik Lax /sv, vice ordföranden Matti Vähänäkki /sd samt medlemmarna Sulo Aittoniemi /cent, Jouko Jääskeläinen /fkf, Juha Karpio /saml, Anne Knaapi /saml, Irina Krohn /gröna (delvis), Pekka Kuosmanen /saml, Kari

Myllyniemi /cent, Reino Ojala /sd, Markku Pohjola /sd, Heikki Rinne /sd (delvis), Mauri Salo /cent, Säde Tahvanainen /sd (delvis), Jukka Tarkka /ungf (delvis) och Jorma Vokkolainen /vänst (delvis).

Reservation

Utskottsmajoriteten har godkänt föreslagna 41 § förvaltningsprocesslagen utan ändringar. Enligt paragrafen kan en domstol förrätta syn för att göra iakttagelser om ett föremål eller en viss plats. Alla domstolsledamöter bör närvara vid synen.

I den praktiska rättsskipningen uppstår det dock situationer där det för utredningen räcker att en eller två domstolsledamöter är närvarande. Därför vore det på sin plats med en lättare form av syn som kunde kallas inspektion. Precis som vid syn bör också vid inspektion parterna beredas tillfälle att vara med om förrättningen.

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att 41 § i det första lagförslaget godkänns sålydande:

41 §

För utredning av ärendet kan syn förrättas. *Beroende på ärendet kan i stället för syn förrättas inspektion med en eller två domstolsledamöter närvarande.* Om syn gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag stadgas om muntlig förhandling.

Helsingfors den 29 maj 1996

Kari Myllyniemi /cent
Mauri Salo /cent

Sulo Aittoniemi/cent
Jukka Tarkka /ungf

